

STIPRIOS IR VEIKSMINGOS NACIONALINĖS ŽMOGAUS TEISIŲ INSTITUCIJOS

IŠŠŪKIAI, PERSPEKTYVI
PRAKTIKA IR GALIMYBĖS

—
SANTRAUKA

1

Kas yra nacionalinės žmogaus teisių institucijos?

2

NŽTI žinomumas ES

4

Pagrindinės išvados ir FRA nuomonės

© Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra, 2021

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Naudoti ar atgaminti nuotraukas ir kitą medžiagą, kurių autorių teisės nepriklauso Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūrai, galima tik gavus autorių teisių turėtojų leidimą.

Nei Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra, nei joks Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros vardu veikiantis asmuo nėra atsakingas už toliau pateikiamos informacijos naudojimą.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2021

Print	ISBN 978-92-9461-063-8	doi:10.2811/387135	TK-01-20-631-LT-C
PDF	ISBN 978-92-9461-042-3	doi:10.2811/68190	TK-01-20-631-LT-N

Nuotraukų autoriai:

viršelis: © FRA

3 puslapis: © AdobeStock, photo 5000

8 puslapis: © AdobeStock, konoplizkaya

13 puslapis: © AdobeStock, Guillaume Le Bloas

Nacionalinės žmogaus teisių institucijos (NŽTI) yra gyvybiškai svarbi žmogaus teisių apsaugos sistemos dalis, veikianti šalies lygmeniu. Didindamos informuotumą, teikdamos rekomendacijas, vykdydamos stebėseną ir užtikrindamos valdžios institucijų atskaitomybę, šios institucijos atlieka pagrindinį vaidmenį sprendžiant sunkiausias šių dienų uždavinius žmogaus teisių srityje – kovoti su tokiais nuolat susirūpinimą keliančiais reiškiniais kaip diskriminacija ir nelygybė, naujomis problemomis, pvz., dirbtinio intelekto poveikiu teisėms, ir COVID-19 pandemija.

Šioje ataskaitoje, paskelbtoje praėjus 10 metų po pirmojo Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (FRA) atlikto išsamaus nacionalinių žmogaus teisių institucijų tyrimo, apžvelgiama šių institucijų padėtis ES ir Šiaurės Makedonijoje, Serbijoje bei Jungtinėje Karalystėje. Dokumente pristatomi svarbūs pokyčiai, su NŽTI veiksmingumu susiję iššūkiai ir būdai, kaip kuo labiau padidinti šių institucijų daromą poveikį. Ataskaitoje taip pat pateikiami perspektyvios praktikos pavyzdžiai ir įvardijamos aktyvesnio NŽTI dalyvavimo galimybės, pvz., jų vaidmuo remiant teisinės valstybės principo ir atitikties ES pagrindinių teisių chartijai stebėseną.

FRA nustatytais faktais pabrėžiama, kad, siekiant išnaudoti visas NŽTI teikiamas galimybes, joms reikia suteikti aiškius įgaliojimus, užtikrinti nepriklausomumą, aprūpinti jas pakankamai ištekliais ir užtikrinti, kad, vykdydamos savo darbą, šios institucijos atspindėtų mūsų visuomenių įvairovę. Jos taip pat privalo atitikti JT patvirtintus Paryžiaus principus dėl NŽTI nepriklausomumo ir veiksmingumo.

Paryžiaus principai

Paryžiaus principai – pamatinis dokumentas, kuriuo buvo sukurtas nacionalinių žmogaus teisių institucijų (NŽTI) tarptautinis pagrindas. Juose išdėstyti NŽTI taikomi būtiniausi standartai ir nustatyti tarptautiniai lyginamieji rodikliai, kuriuos vertinant joms gali būti suteikta akreditacija. Jungtinių Tautų (JT) Generalinė Asamblėja 1993 m. gruodžio 20 d. rezoliucija 48/134 priėmė Paryžiaus principus.

Su visu dokumento tekstu galima susipažinti paspaudus šią nuorodą: **Nacionalinės žmogaus teisių institucijos principai (Paryžiaus principai)**.

KAS YRA NACIONALINĖS ŽMOGAUS TEISIŲ INSTITUCIJOS?

NŽTI – tai nepriklausomos organizacijos, kurias įkūrė valstybės, siekdamos propaguoti ir ginti žmogaus teises savo teritorijoje. Šios organizacijos veikia įvairiomis formomis, pvz., kaip žmogaus teisių komisijos, ombudsmeno institucijos, ir įprastai turi įgaliojimų įvairiose srityse. Pvz., pusė šioje ataskaitoje apžvelgiamų NŽTI taip pat yra ombudsmeno institucijos, o 16 institucijų turi visapusiškus ar dalinius įgaliojimus lygybės srityje. Nepriklausomai nuo konkrečios struktūros ir turimų galių, NŽTI yra gyvybiškai svarbios stiprinant žmogaus teises nacionaliniu lygmeniu.

NŽTI yra neatskiriama susijusios su tarptautine žmogaus teisių teise, kurią pasitelkiant yra stiprinamas jų atliekamas vaidmuo ir jų daromas poveikis, ir šioms institucijoms yra taikomi tarptautiniai būtiniausi standartai, išdėstyti Paryžiaus principuose. Vadovaujantis šiais principais yra užtikrinama nepriklausomumo ir veiksmingumo sistema propaguojant ir ginant žmogaus teises. Jungtinių Tautų (JT) Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m., konkrečiai 16-ajame Darnaus vystymosi tikslė dėl stiprių institucijų, yra nustatytas NŽTI atitikties Paryžiaus principams rodiklis (16.A.1 rodiklis).

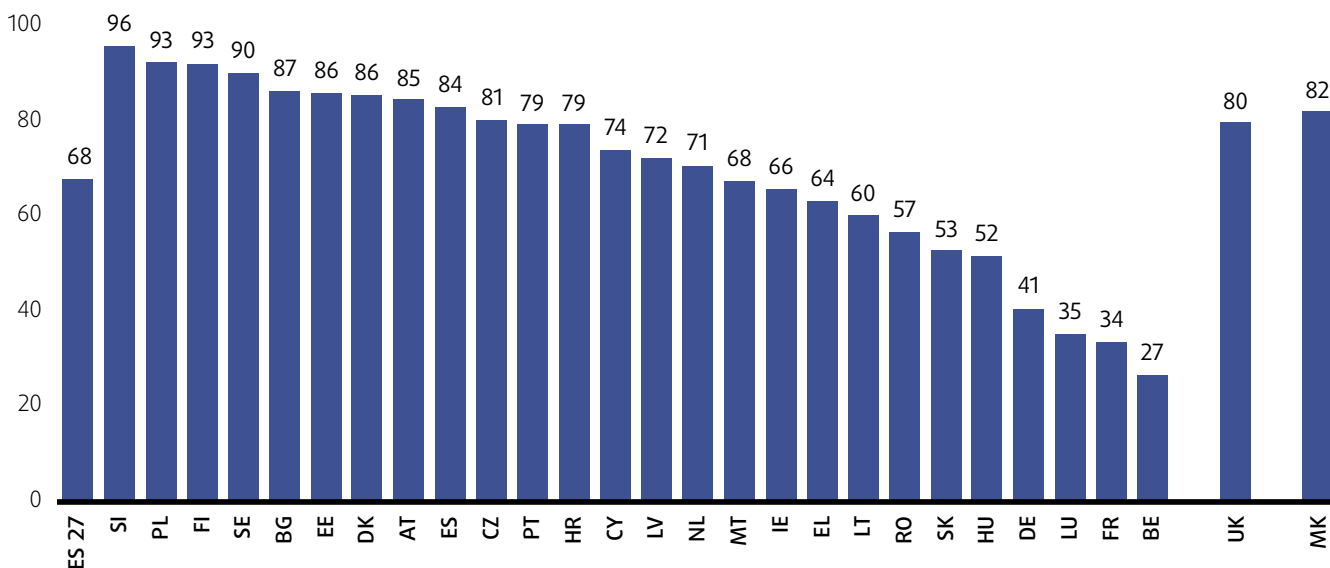
NŽTI ŽINOMUMAS ES

Kaip nurodyta FRA 2019 m. atliktame **pagrindinių teisių tyrime**¹, kuris buvo surengtas ES 27-iose valstybės narėse, Šiaurės Makedonijoje ir Jungtinėje Karalystėje, iš viso 68 proc. gyventojų yra girdėję apie savo šalies NŽTI. Vis dėlto NŽTI žinomumas skirtingose šalyse yra labai nevienodas ir svyruoja nuo 96 proc. Slovėnijoje iki 27 proc. Belgijoje (žr. 1 pav.). Vidutiniškai 60 proc. ar mažiau 16–29 metų jaunimo žino apie savo šalies NŽTI, o vyresnio amžiaus žmonių, žinančių apie šią instituciją, yra 68 proc. ar daugiau. Apie NŽTI žino 58 proc. ar mažiau žmonių, kurie savo kasdienėje veikloje susiduria su reikšmingais apribojimais (pvz., neįgalieji), o žinomumas tarp tokių apribojimų nepatiriančių asmenų siekia 70 proc. Vyrų ir moterų informuotumas apie NŽTI nesiskiria.

NŽTI būdingos savybės yra šios:

- ★ specialūs nepriklausomi subjektai, įkurti pagal nacionalinę teisę ir dažniausiai atsiskaitantys nacionaliniam parlamentui;
- ★ šioms institucijoms suteikti platūs įgaliojimai skatinti informuotumo didinimą ir rengti mokymus, ginti žmogaus teises vykdant stebėseną, taip pat nagrinėjant ir tiriant individualius skundus ir teikiant apie juos ataskaitas;
- ★ nacionalinės institucijos, teikiančios rekomendacijas dėl žmogaus teisių ir vykdančios žmogaus teisių stebėseną;
- ★ institucijos, kurios akreditaciją gavo atlikus tarptautinį tarpusavio vertinimą ir nustačius, kad jos visa apimtimi (A statusas) arba iš dalies (B statusas) atitinka Paryžiaus principus;
- ★ organizacijos, įgalios stebėti ir teikti nacionalinio bei tarptautinio lygmens ataskaitas apie jų šalyje vykdomos veiklos žmogaus teisių srityje efektyvumą;
- ★ institucijos, turinčios teisę dalyvauti Jungtinių Tautų žmogaus teisių tarybos ir kitų tarptautinių žmogaus teisių mechanizmų veikloje.

1 PAV. NŽTI ŽINOMUMAS PAGAL ŠALIS (PROC.)^{a b c d e}

Šaltinis: FRA, 2019 m. pagrindinių teisių tyrimas (duomenys surinkti bendradarbiaujant su „Statistics Netherlands“ (NL), „Centre des technologies de l’information d’Etat“ (LU) ir „Statistics Austria“ (AT)).

▲ Pastabos.

- a) Iš visų respondentų, kurie buvo paprašyti užpildyti tyrimo skirsnį „Informuotumas apie teises ir atsakomybę“ (n = 26,045).
- b) Italijoje nebuvo nustatyta NŽTI atitinkančios organizacijos.
- c) Jei šalyje yra dvi NŽTI, vykdant tyrimą buvo pasirinkta labiau žinoma institucija.
- d) Pasirinkimą „nenorėčiau atsakyti“ rinkosi mažiau nei 1 proc. respondentų, o „nežinau“ – daugiausia 2 proc. respondentų kai kuriose valstybėse narėse.
- e) Klausimas: „Ar kada nors girdėjote apie bet kurį iš šių dalykų? Prašome nurodyti pirmą j galvą atėjusį atsakymą. [NACIONALINĖS (AKREDITUOTOS) ŽMOGAUS TEISIŲ INSTITUCIJOS PAVADINIMAS]“

¹ FRA (2020), Kokią reikšmę pagrindinės teisės turi ES gyventojams? Pagrindinių teisių tyrimas, Liuksemburgas, Leidinių biuras.

Reakcija į COVID-19

Reakcija į COVID-19

Suomijos NŽTI skubiai reagavo į COVID-19 priemones ir sukūrė tinklalapį, kuriame paaiškinami teisės aktų pakeitimai ir jų daromas poveikis žmogaus ir pagrindinių teisių įgyvendinimui*.

Lenkijos NŽTI savo svetainėje sukūrė nukreipimo puslapį, kuriame informuojama apie visą su pandemija susijusią institucijos veiklą ir apie jos vykdomą vyriausybės atsako į COVID-19 stebėseną**.

Liuksemburgo NŽTI paskelbė atvirą laišką Ministrui Pirmininkui. Jame institucija nurodo, kad palankiai vertina kasdien vyriausybės dedamas pastangas, siekiant užtikrinti, kad šiuo sunkiu laiku būtų apsaugoti visi gyventojai, informuoja apie savo užduotį stebėti pokyčius ir užtikrinti, kad pagrindinės teisės

ir laisvės nebūtų ribojamos labiau, nei yra reikalinga ir proporcinga dabartinėje situacijoje, ir primena, kad „žmogaus teisės – aiški ir pamatinė sistema, kuria vadovaudamasi vyriausybė turi užtikrinti sąžiningą pusiausvyrą tarp visuomenės sveikatos apsaugos ir pagarbos pagrindinėms teisėms bei asmens laisvėms“***.

* Suomija, Žmogaus teisių centras (2020), COVID-19.

** Lenkija, Žmogaus teisių komisaras (2020), *Koronawirus i epidemia w Polsce*.

*** Liuksemburgas, CDDH, *Lettre ouverte du président de la CCDH au Premier Ministre*. Daugiau informacijos apie COVID-19 pandemijos poveikį žmonių pagrindinėms teisėms pateikiama FRA **koronaviruso biuleteniuse**.

Pagrindinės išvados ir FRA nuomonės

Pagrindinės išvados

- ★ **Pakankami įgaliojimai.** NŽTI dažnai turi plačius įgaliojimus, apimančius daug ES teisės sričių, kuriose taikoma ES pagrindinių teisių chartija. Tai pagrindinių teisių stebėseną, skundų nagrinėjimas, teisių pažeidimų tyrimas, politikos formuotojų konsultavimas, taip pat ryšių palaikymas su kitomis teisių gynimo įstaigomis nacionaliniu ir tarptautiniu mastu. Siekdamos didinti šių institucijų poveikį, valstybės narės (tiek vyriausybės, tiek parlamentai) turėtų oficialiai konsultuotis su NŽTI, atsižvelgti į jų rekomendacijas ir atsakyti į konkrečius jų klausimus.
- ★ **Svarbesnis vaidmuo ES lygmeniu.** ES nuolat stengiasi įtvirtinti pagrindines teises ES teisėje ir finansavimo sistemose ir galėtų pasitelkti NŽTI stebėdama, kaip ES teisėje įgyvendinami įsipareigojimai dėl pagrindinių teisių, įskaitant teisiškai privalomą ES pagrindinių teisių chartiją. Ji taip pat galėtų reguliariai su jomis konsultuotis sprendama pagrindinių teisių klausimus, pvz., dėl teisinės valstybės ar Chartijos taikymo.
- ★ **JT Paryžiaus principų atitikties.** Nuo 2010 m., kai FRA paskelbė pirmąją NŽTI apžvalgą, pagal visus JT pagrindinius principus veikiančių NŽTI skaičius išaugo nuo devynių iki šešiolikos. Dar šešios šalys turi šių principų neatitinkančias NŽTI, o likusios penkios steigia NŽTI ir siekia akreditacijos bei atitikties. Nacionalines žmogaus teisių institucijas dabar taip pat remia, stiprina ir sieja Europos tinklas (ENNHRI). Visos valstybės narės turėtų pasinaudoti tokia parama ir užtikrinti, kad jų NŽTI atitiktų visus JT principus.
- ★ **Apsauga ir nepriklausomumas.** Beveik pusė NŽTI vadovų teisiškai apsaugoti nuo baudžiamosios ir civilinės atsakomybės. Trylika NŽTI pranešė, kad dirbdami savo darbą jų darbuotojai susidūrė su grasinimais ir priekabiavimu. Valstybės narės turi apsaugoti NŽTI, jų narius ir darbuotojus, be kita ko, teisės aktais, ir užtikrinti visišką jų darbo nepriklausomumą.
- ★ **Įvairovė.** Bendravimas su platesniais visuomenės sluoksniais gali padėti didinti informuotumą apie teises ir NŽTI veiksmingumą. Tai taip pat apima glaudesnių ryšių su pilietine visuomene, taip pat regionais ir miestais, puoselėjimą.
- ★ **Pakankami ištekliai.** Daugeliui NŽTI vis dar trūksta darbuotojų gausiems jų įgaliojimams vykdyti. Todėl valstybės narės turėtų aprūpinti NŽTI reikiama finansiniais ir žmogiškaisiais ištekliais, kad jos galėtų veiksmingai vykdyti savo įgaliojimus.

Per 10 metų, kurie praėjo nuo FRA pirmosios NŽTI ataskaitos, Paryžiaus principus atitinkančių NŽTI padaugėjo nuo devynių iki šešiolikos šiuo metu ES priklausančiose 27-iose valstybėse narėse. Dar šešiose valstybėse narėse veikia NŽTI, kurios atitinka ne visus principus. Taigi, visose valstybėse narėse, išskyrus penkias (Čekija, Estija, Italija, Malta ir Rumunija), veikia NŽTI. Šiose penkiose šalyse taip pat imamasi pokių, siekiant akredituoti institucijas ir pasiekti Paryžiaus principų atitiktį.

Svarbi naujovė, kurios sulaukta po 2010 m. FRA parengtos NŽTI ataskaitos, yra NŽTI Europos tinklo (ENNHRI) įkūrimas. Šis tinklas remia, stiprina ir sieja NŽTI, teikia konsultacijas dėl steigimo ir akreditacijos, tarpusavio keitimosi ir pajėgumų stiprinimo, solidarumo, taip pat bendrų veiksmų su ES ir kitais mechanizmais.

Nėra paskelbta ES teisės aktų, skirtų su NŽTI susijusiems klausimams. Vis dėlto 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 235/2014, kuriuo nustatoma demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo visame pasaulyje finansavimo priemonė, ES pripažino NŽTI itin didelę svarbą, nes aiškiai įsipareigojo remti NŽTI, veikiančias ES nepriklausančiose šalyse. Be to, Paryžiaus principai minimi FRA steigimo **Reglamente (EB) Nr. 168/2007**. Aiškus ir su veikla susijęs institucijų, kurios propaguoja pagrindines teises, dalyvavimas įgyvendinant ES teisę yra įtrauktas į siūlomą Bendrųjų nuostatų reglamento, taikomo ES finansavimo programoms, peržiūrą². NŽTI reguliariai minimos diskutuojant apie ES teisinės valstybės principo mechanizmus. NŽTI galėtų būti labiau skatinamos dalyvauti įgyvendinant ES strategijas ir sistemas, susijusias su tokiais klausimais, kaip antai Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (Chartijos) taikymas ir ataskaitų apie teisinės valstybės principą teikimas. Išankstinė sąlyga, kurią įgyvendinus bus išnaudotos visos NŽTI teikiamos galimybės Europos Sąjungoje, yra ta, kad jos visose ES valstybėse narėse turi būti stiprios, veiksmingos ir nepriklausomos.

PARYŽIAUS PRINCIPŲ REIKALAVIMUS A STATUSUI GAUTI ATITINKANČIOS NŽTI VIŠOSE ES VALSTYBĖSE NARĖSE

Visos ES valstybės narės įsipareigojo įsteigti NŽTI. Kadangi šios institucijos turi horizontaliuosius įgaliojimus, susijusius su visomis žmogaus teisėmis, svarbu geriau aprūpinti NŽTI, kad jos galėtų įgyvendinti pagrindines teises siauresnėje ES teisės taikymo srityje.

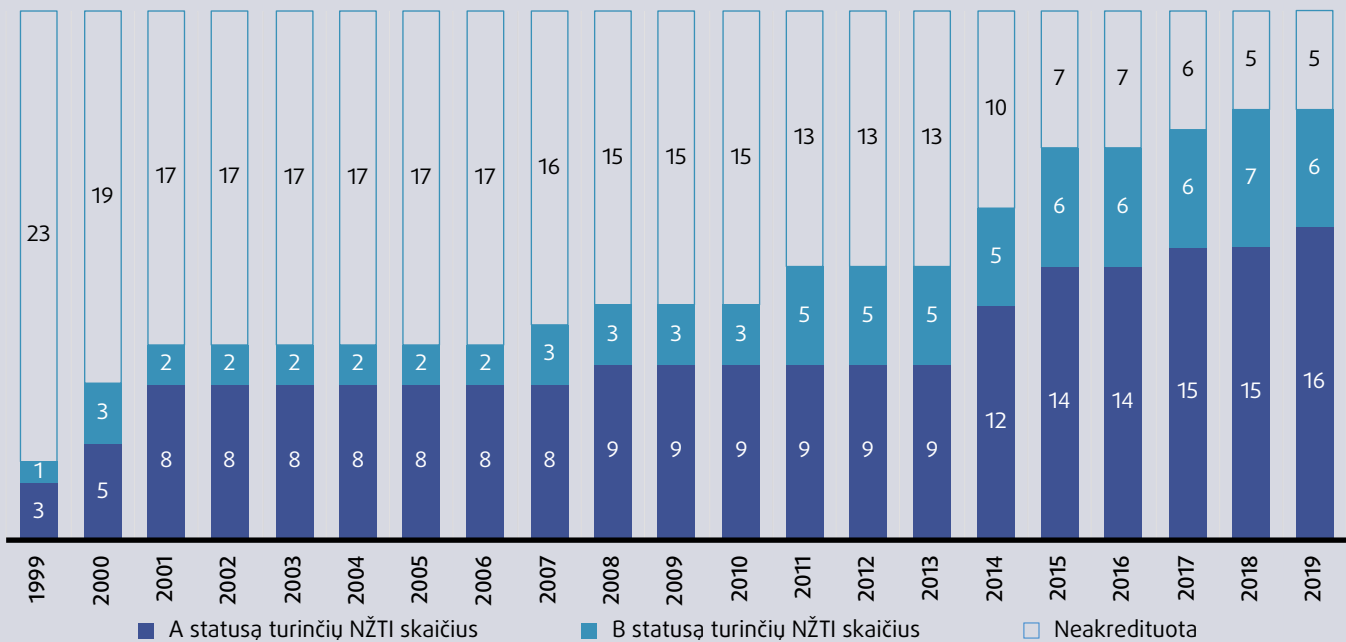

1 FRA NUOMONĖ

Primindama savo nuomonę, išsakytą 2010 m. NŽTI ataskaitoje, FRA mano, kad visose ES valstybėse narėse turėtų veikti nepriklausomos, veiksmingos ir poveikį darančios NŽTI, atitinkančios Paryžiaus principus, kuriais reikalaujama veiksmingiau įgyvendinti ir propaguoti žmogaus ir pagrindines teises.

² Europos Komisija (2018), **Reglamento, kuriuo nustatomos bendros [tam tikrų ES fondų] nuostatos, pasiūlymas**, COM(2018) 375 final, Briuselis, 2018 m. gegužės 29 d.

2 PAV. A IR B STATUSĄ TURINČIŲ NŽTI SKAIČIUS EUROPOS ŠALYSE

Šaltinis: FRA, 2020 m. (dokumentų tyrimas atliktas remiantis narystės ENNHRI ir GANHRI akreditacijos duomenimis).

2 FRA NUOMONĖ

NŽTI turinčios valstybės narės turėtų siekti didinti jų veiksmingumą, daromą poveikį ir stiprinti nepriklausomumą pagal GANHRI SCA pateiktas rekomendacijas. NŽTI steigiančios valstybės narės turėtų vadovautis GANHRI SCA bendrosiomis pastabomis, siekdamos užtikrinti NŽTI atitikimą Paryžiaus principams. Atsižvelgiant į tai, valstybės narės gali naudotis technine parama, kurią teikia ENNHRI, tarpviešybės organizacijos ir JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuras (OHCHR).

Nors tik penkiose valstybėse narėse kol kas nėra įsteigta NŽTI, tačiau 2020 m. birželio mėn. duomenimis net 11-oje iš 27 valstybių narių veikiančios NŽTI neatitinka Paryžiaus principų A statuso reikalavimų.

▲ Pastabos. Skaičiuojamos tik 27 ES valstybės narės; „neakredituota“ – akredituotos NŽTI neturinčių ES valstybių narių skaičius.

NŽTI STIPRESNIS VAIDMUO EUROPOS SAJUNGOJE: NEPRIKLAUSOMA ŽMOGAUS TEISIŲ STEBĖSENA VALSTYBĖSE NARĖSE

Dėl ES teisėje nustatyto reikalavimo įsteigti ar paskirti lygybės įstaigas, daugelyje šalių NŽTI veikia ir kaip lygybės įstaiga. Vėliau pateiktoje rekomendacijoje Europos Komisija ragina ES valstybes nares didinti lygybės įstaigų nepriklausomumą ir stiprinti jų veiksmingumą, kad šios įstaigos galėtų geriau atlikti savo funkcijas, pvz., siūlyti nepriklausomą pagalbą nukentėjusiems nuo diskriminacijos, diegti lygybę, atlikti nepriklausomus tyrimus ir skelbti nepriklausomas ataskaitas bei rekomendacijas (**Komisijos rekomendacija (ES) 2018/951 dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų**, 1.2 rekomendacija).

2019 m. rugsėjo mėn. patvirtintose Europos Sąjungos Tarybos išvadose dėl Chartijos pabrėžiama, kad „nepriklausomos nacionalinės žmogaus teisių institucijos, lygybės įstaigos ir kiti žmogaus teisių mechanizmai [...] atlieka itin svarbų vaidmenį užtikrinant pagrindinių teisių apsaugą bei propagavimą ir Chartijos laikymąsi“. Taryba ragino bendradarbiauti su šiais mechanizmais ir rėmė juos pagal savo įgaliojimus, be kita ko, įgyvendinant ir propaguojant Chartiją.

Kadangi NŽTI turi plačius įgaliojimus žmogaus teisių srityje, jos susijusios su daugeliu ES teisės taikymo sričių, kurioms taikoma Chartija. Šios sritys susijusios su pagrindiniais ES teisės klausimais (pvz., prieglobsčiu ir migracija, duomenų apsauga ir baudžiamąja teise), kurių atžvilgiu būtų galima sustiprinti NŽTI vykdomą Chartijos taikymo valstybėse narėse stebėseną. Siekiant užtikrinti konkrečių Chartijos dalių vykdymą, institucijos taip pat gali plėtoti bendradarbiavimą su subjektais (vyriausybėmis, administracijomis ir teisėkūros institucijomis, teisėjais, kitais praktikuojančiais teisininkais, teisėsaugos įstaigomis, pilietinės visuomenės organizacijomis ir žmogaus teisių gynėjais) ir juos remti, kad šie subjektai geriau taikytų Chartiją ir turėtų apie ją daugiau informacijos.

3 FRA NUOMONĖ

ES galėtų nuosekliau pasitelkti NŽTI, kaip itin svarbų vaidmenį įgyvendinant pagrindines teises atliekančius subjektus, be kita ko, užtikrinant nepriklausomą ir veiksmingą žmogaus teisių stebėseną ES valstybėse narėse. Toks pasitikėjimas NŽTI turėtų būti remiamas palaikant glaudžius ir reguliarius santykius su konkrečiomis NŽTI ir ypač ENNHRI. Tik su tomis NŽTI, kurios atitinka Paryžiaus principus, ir ENNHRI būtų bendradarbiaujama laikantis kvalifikuotos sąveikos principo. NŽTI ir ENNHRI pajėgumai veikti veiksmingai taip pat turi būti užtikrinti, suteikiant joms pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių.

Dėl tokio dalyvavimo poveikio neturi kilti grėsmė NŽTI nepriklausomumui ir veiksmingumui, kaip tai apibrėžta Paryžiaus principuose. NŽTI veikia neatleidžia valstybių nuo pareigos įgyvendinti pagrindines teises, tačiau jos gali teikti nepriklausomas rekomendacijas ir konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, taip pat veikti kaip nepriklausomi mechanizmai, kurie stebi, kaip valstybė įgyvendina prisiimtus įsipareigojimus pagrindinių teisių srityje.

Pastaba. A ir V: Anglija ir Velsas; ŠA: Šiaurės Airija; ŠKT: Škotija.

3 PAV. INSTITUCIJOS, KURIOS PAGAL ES TEISĘ VEIKIA KAIP LYGYBĖS ĮSTAIGOS

A statusas																																		
B statusas																																		
Nėra akredituotų institucijų																																		
0 – dalyvaujanti institucija (ne vienintelė lygybės įstaiga)	Austrija	Belgija	Bulgarija – Komisija	Bulgarija – Ombudsmanas	Kroatija	Kipras	Čekija	Danija	Estija	Suomija	Prancūzija	Vokietija	Graikija	Vengrija	Airija	Italija	Latvija	Lietuva	Liuksemburgas	Malta	Nyderlandai	Lenkija	Portugalija	Rumunija – Institutas	Rumunija – Ombudsmanas	Slovakija	Slovėnija	Ispanija	Švedija	Jungtinė Karalystė – A ir V	Jungtinė Karalystė – ŠA	Jungtinė Karalystė – ŠKT	Šiaurės Makedonija	Serbija
Lygybės įstaiga	0			0				0	0					0	n / a					0														

Šaltinis: FRA, 2020 m. (remiantis 33 atsakymais į 34-ioms NŽTI išsiųstus klausimynus, FRA dokumentų tyrimu).

4 FRA NUOMONĖ

ES galėtų pradėti reguliariau vykdyti mainus su NŽTI. Juos būtų galima rengti, pvz., Europos Sąjungos Taryboje, jos pagrindinių teisių ar kitose darbo grupėse.

Reguliariai keičiantis perspektyvios praktikos pavyzdžiais ir kalbant apie su NŽTI susijusius iššūkius, būtų galima mokytis vieniems iš kitų, kokie būdai yra tinkamiausi, siekiant padidinti NŽTI veiksmingumą, nepriklausomumą ir jų daromą poveikį, taip kuo geriau išnaudojant jų galimybes ES lygmeniu.

Be to, mainai galėtų vykti su Europos Komisija tokiomis aplinkybėmis kaip, pvz., vykdant stebėseną, susijusią su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija ir teisinės valstybės principu.

Iš FRA atlikto tyrimo matyti, kad iš 33 šioje ataskaitoje apžvelgiamų NŽTI tik keturios sistemingai taiko Chartiją, o kitos nurodė, kad kol kas neišnaudoja visų Chartijos teikiamų galimybių. Vis dėlto NŽTI mano, kad apskritai jų teisinėse ir politinėse sistemose Chartija taikoma vis dažniau. Uždavus klausimą, ar per pastaruosius 10 metų – laiką, kai Chartiją taikyti tapo teisiškai privaloma, – Chartijos svarba išaugo pačių NŽTI veikloje, iš tų NŽTI, kurios atsakė į šį klausimą, 16 nurodė, kad svarba išaugo, o 13 nemanė, kad Chartijos svarba jų veiklai padidėjo. 18 NŽTI manė, kad priežastis, kodėl Chartija nėra taikoma dažnai, yra ribota jos taikymo sritis. Beveik tiek pat (16) pažymėjo, kad priežastis, kodėl Chartijos taikymo lygis yra žemas, yra ta, kad stokojama supratimo, kokią pridėtinę vertę turi Chartija, lyginant ją su tarptautinėmis teisinėmis priemonėmis, pvz., Europos žmogaus teisių konvencija, arba su nacionalinės teisės šaltiniais (13). Taigi, atrodo, kad institucijos daugiausia vertina Chartiją kaip pernelyg sudėtingą, kad ją būtų galima taikyti, nors tik keturios NŽTI nurodė, kad dažniau taikyti dokumento negalėjo dėl jų įgaliojimuose nustatytų apribojimų.

Iš FRA atliktų tyrimų matyti, kad vos keletas NŽTI vykdo tiesioginius mainus ir tiesiogiai bendradarbiauja su ES institucijomis, nes jos daugiausia dėmesio skiria nacionaliniam lygmeniui ir pasitelkia nusistovėjusius kanalus JT, bet ENNHRI atlieka svarbų vaidmenį gerinant NŽTI ryšius su regionine politika ir regioniniu, įskaitant ES, lygmeniu vykstančiais procesais. ENNHRI taip pat užtikrina NŽTI matomumą visame regione, be kita ko, skelbdama regionines ataskaitas ir rekomendacijas, kurias galima panaudoti teisėkūros ir politikos formavimo procesuose. Iš esmės NŽTI ir ES tarpusavio mainai galėtų būti reikšmingai sustiprinti tiek kalbant apie ES procesus, tiek apie valstybių narių dalyvavimą ES procedūrose.

Svarbus pavyzdys, kaip būtų galima plėtoti nacionalines institucijas, būtų galimybė įtraukti jas į ES finansuojamų programų stebėseną nacionaliniu lygmeniu. Pagal esamą tvarką, taikomą ES fondams 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, ES teisėje nustatytas reikalavimas, kad siekiančios gauti ES finansavimą (pvz., regioninės plėtros, sanglaudos ir socialinių klausimų srityse) valstybės narės turi būti įgyvendinusios tam tikras sąlygas (*ex ante* sąlygas), be kita ko, turėti pajėgumų įgyvendinti ES lyčių lygybės ir kovos su diskriminacija teisės aktus bei politikos priemones ir Jungtinių Tautų neįgalųjų teisių konvenciją. Siekiant užtikrinti įgyvendinimo stebėjamą, ES teisėje yra numatyta galimybė įtraukti nacionalines įstaigas, turinčias įgaliojimus lygybės srityje, į nacionalinio lygmens susijusius stebėsenos komitetus, bet, kaip matyti iš FRA atlikto tyrimo, vos keletas NŽTI, kurios veikia ir kaip lygybės įstaigos, dalyvavo ES finansuojamų programų stebėsenos komitetų darbe.

Kalbant apie kitą ES programavimo laikotarpį (2021–2027 m.), dabartiniame Komisijos pasiūlyme dėl vadinamojo Bendrųjų nuostatų reglamento, taikomo ES fondams, peržiūros numatoma galimybė dalyvauti nacionalinėms įstaigoms, kurios yra atsakingos už pagrindinių teisių propagavimą. Šis galimas subjektų, kaip antai NŽTI, vaidmuo ES finansuojamose programose yra proga visoje ES sustiprinti pagrindinių teisių įgyvendinimą, padidinti šių institucijų svarbą ir daromą poveikį vietoje. Taip pat tai suteikia galimybę geriau integruoti tarptautinius žmogaus teisių standartus į ES teisės ir politikos formavimo procesus.

Pastaba. A ir V: Anglija ir Velsas; ŠA: Šiaurės Airija; ŠKT: Škotija.

5 FRA NUOMONĖ

ES turėtų toliau teikti išteklius NŽTI ir ENNHRI, siekiant papildomai remti jų veiksmingą indėlį įgyvendinant pagrindines teises ir teisinės valstybės principą Europoje. Europos Komisija galėtų apsvarstyti, kaip būtų įmanoma suteikti NŽTI daugiau finansavimo galimybių, siekiant padėti joms sukaupti praktinės patirties taikant Chartiją nacionaliniu lygmeniu. Tai galėtų sudaryti NŽTI palankesnes sąlygas padedant valstybėms narėms taikyti Chartiją, be kita ko, teisėkūros ir politikos formavimo srityse, taip pat naudojant Europos struktūrinius ir investicijų fondus.

4 PAV. NŽTI AKREDITACIJA IR PAPILDOMI ĮGALIOJIMAI PAGAL JT SUTARTIS

A statusas																																				
B statusas																																				
Nėra akredituotų institucijų																																				
0 – dalyvaujanti institucija (ne vienintelė lygybės įstaiga)	Austrija	Belgija	Bulgarija – Komisija	Bulgarija – Ombudsmenas	Kroatija	Kipras	Čekija	Danija	Estija	Suomija	Prancūzija	Vokietija	Graikija	Vengrija	Airija	Italija	Latvija	Lietuva	Liuksemburgas	Malta	Nyderlandai	Lenkija	Portugalija	Rumunija – Institutas	Rumunija – Ombudsmenas	Slovakija	Slovėnija	Ispanija	Švedija	Jungtinė Karalystė – A ir V	Jungtinė Karalystė – ŠA	Jungtinė Karalystė – ŠKT	Šiaurės Makedonija	Serbija		
CERD (14 str. įstaiga)																																				
OPCAT (NPM)								0		0														0												
JT NTK (NMM)	0									0													0			0		0								

Šaltinis: FRA, 2020 m. (remiantis 33 atsakymais į 34-ioms NŽTI išsiųstus klausimynus, FRA dokumentų tyrimu ir NŽTI pateikta grįžtamąja informacija).

6 FRA NUOMONĖ

Siekiant padidinti turimas analizės galimybes ir įrodymų pagrindą, kad būtų galima patikrinti atitiktį Chartijai perkeltiant ir įgyvendinant ES teisės aktus, valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę pakviesti NŽTI prisidėti prie susijusių procedūrų. Tai galėtų būti daroma, pvz., atliekant atitikties tikrinimus ir rengiant poveikio vertinimus.

ES gali pasisemti daugiau įkvėpimo iš JT taikomos praktikos, kai Paryžiaus principus atitinkančioms NŽTI suteikiamas specialus statusas, kalbant apie dalyvavimą tam tikrų įstaigų, mechanizmų ir procesų veikloje ir indėlį į ją, įskaitant dalyvavimą žmogaus teisių taryboje ir sutarties organuose. JT siūlomos galimybės yra labai plačios, įskaitant indėlį rengiant šalių vertinimus, dalyvavimą pažangos stebėjimo procedūrose, rengiant standartus ir skundų nagrinėjimo procedūrose.

POVEIKŲ DARANČIOS IR SAUGIOS INSTITUCIJOS

Siekiant, kad NŽTI darytų stiprų poveikį žmogaus teisėms, itin svarbu užtikrinti jų gebėjimą teikti rekomendacijas politikos formuotojams ir teisės aktų

leidėjams. Iš FRA atliktų tyrimų (žr. **langelį dėl metodikos**) matyti, kad šioje ataskaitoje apžvelgiamos institucijos svarbius pokyčius pabrėžia metinėse ir teminėse ataskaitose, taip pat pasinaudoja galimybėmis bendrauti su vyriausybėmis ir parlamentais, kaip buvo daroma per COVID-19 pandemiją; nors NŽTI savo metines ataskaitas paprastai teikia parlamentams, vis dėlto jos ne visada aptariamos per parlamento narių diskusijas, taip apribojamas šių ataskaitų matomumas ir jų daromas poveikis. Diskusijas šia tema privaloma rengti tik keliuose šalyse.

NŽTI turi turėti pakankamai įgaliojimų, kad galėtų daryti poveikį. Platūs įgaliojimai, pvz., galimybė paprašyti vyriausybės ministrų atsakyti į konkrečius klausimus, gali būti retai pasitelkiami, bet vien jų buvimas suteikia NŽTI būtiną autoritetą. Iš rengiant šią ataskaitą atlikto tyrimo matyti, kad visos institucijos skelbia informaciją ir duomenis apie savo veiklą, suteikdamos naudingos informacijos tiek išoriniam vertinimui, tiek įsivertinimui atlikti. Ši informacija gali būti susijusi su, pvz., NŽTI parengtų ataskaitų ar kitų surengtų viešųjų intervencijų skaičiumi, patvirtintų rekomendacijų ar stebėsenos misijų kiekiu.

Pastaba. A ir V: Anglija ir Velsas; ŠA: Šiaurės Airija; ŠKT: Škotija.

5 PAV. NŽTI VYRIAUSYBĖMS TEIKIAMOS REKOMENDACIJOS

A statusas	Austrija	Belgija	Bulgarija – Komisija	Bulgarija – Ombudsmenas	Kroatija	Kipras	Čekija	Danija	Estija	Suomija	Prancūzija	Vokietija	Graikija	Vengrija	Airija	Italija	Latvija	Lietuva	Liuksemburgas	Malta	Nyderlandai	Lenkija	Portugalija	Rumunija – Institutas	Rumunija – Ombudsmenas	Slovakija	Slovėnija	Ispanija	Švedija	Jungtinė Karalystė – A ir V	Jungtinė Karalystė – ŠA	Jungtinė Karalystė – ŠKT	Šiaurės Makedonija	Serbija	
Tiesioginė prievolė																																			
Tiesioginė galimybė																																			
Numanoma galimybė / taikoma praktiškai																																			

Šaltinis: FRA, 2020 m. (remiantis 33 atsakymais į 34-ioms NŽTI išsiųstus klausimynus).

Siekiant, kad NŽTI galėtų toliau daryti poveikį, šioms institucijoms turi būti suteiktas tvirtas teisinis pagrindas, kuriuo nustatomi jų įkūrimo ir veikimo aspektai, taip pat suteikiamos nepriklausomumo garantijos. Pagal Paryžiaus principus kiekviename NŽTI taikomame teisiniame pagrinde pirmiausia turi būti reglamentuojamas jos nepriklausomumas, veikla, struktūros, įgaliojimai ir galios. Iš rengiant šią ataskaitą atliktų tyrimų matyti, kad nors ES valstybėse narėse NŽTI taikomas teisinis pagrindas paprastai yra pakankamai tvirtas ir yra įtvirtintas parlamento priimtu įstatymu, tik 14 institucijų taip pat yra ginamos konstitucinių nuostatų.

Su teisiniu pagrindu yra susiję tai, kad NŽTI įgaliojimai turi būti pakankamai platūs, kad j juos būtų įtrauktos visos susijusios žmogaus ir pagrindinės teisės. Pagal Paryžiaus principus šie įgaliojimai turėtų būti grindžiami tarptautinėmis teisinėmis priemonėmis, kurių šalimi yra valstybė (kompetencija ir atsakomybė, 3 dalies b punktas). Siekiant pabrėžti NŽTI atliekamą vaidmenį propaguojant ir stebint pagrindines teises Europos Sąjungos lygmeniu, dokumentuose, kuriais grindžiama NŽTI veikla, galėtų būti daroma tiesioginė nuoroda į Chartiją ir ES teisę. Iš FRA atlikto tyrimo matyti, kad steigiant institucijas, Chartija nėra minima kaip pagrindinis standartas; išskyrus įstatymo projektą Švedijoje, kituose dokumentuose, sudarančiuose NŽTI veiklos teisinį pagrindą Europos Sąjungoje, Chartija tiesiogiai nėra paminėta.

Kaip nurodoma FRA tyrime, didžioji dauguma iš 33 šioje ataskaitoje apžvelgiamų NŽTI turi įgaliojimų, susijusių su stebėsenos veikla. Iš šių institucijų 28 vykdo stebėseną, pvz., atlieka patikras sulaikymo vietose. 13 šių NŽTI tai daro vykdydamos savo tiesioginę prievolę, aštuonios turėdamos tiesioginę galimybę, o septynios tiesiog vadovaudamosi susiklosčiusia praktika.

Pastabos. A ir V: Anglija ir Velsas; ŠA: Šiaurės Airija; ŠKT: Škotija. () Pagal Suomijos NŽTI skėtinę struktūrą Parlamento ombudsmeno teisinis pagrindas įtvirtintas Konstitucijoje, o Žmogaus teisių centras įsteigtas įstatymu.*

7 FRA NUOMONĖ

Siekdamos sustiprinti NŽTI daromą poveikį, ES valstybės narės galėtų paraginti šias institucijas teikti rekomendacijas dėl teisės aktų projektų ir politikos priemonių poveikio pagrindinėms teisėms, kad būtų gerinama esama atitiktis pagrindinėms teisėms, taip pat tada, kai yra paskelbta nepaprastoji padėtis ar ekstremalioji situacija, kaip neseniai buvo padaryta dėl COVID-19 pandemijos. Parlamentai taip pat galėtų palaikyti oficialiai įformintus santykius su NŽTI ir užtikrinti, kad NŽTI parlamentams teikiamos ataskaitos yra tinkamai pristatomos ir aptariamoms.

ES valstybės narės galėtų užtikrinti, kad būtų sistemingai stebima ir teikiamos viešos ataskaitos, kaip įgyvendinamos NŽTI rekomendacijos ir su jomis susiję tolesni veiksmai. Tai, be kita ko, galėtų būti ataskaitos apie tai, kurios rekomendacijos vis dar įgyvendinamos ir koks yra įgyvendinimo etapas, taip pat kurios rekomendacijos buvo tiesiogiai atmestos arba į jas nesureagavo kompetentingos nacionalinės institucijos.

Jei nėra imamasi veiksmų pagal NŽTI pateiktas rekomendacijas, tokiu atveju galėtų būti sudarytos veiksmingos oficialios sąlygos NŽTI kreiptis į parlamentą, kad jis apsvarstytų tokias rekomendacijas.

6 PAV. TEISINIO PAGRINDO TIPAS (KONSTITUCINIS AR ĮSTATYMINIS) PAGAL VALSTYBĘ IR INSTITUCIJĄ

A statusas																																			
B statusas																																			
Nėra akredituotų institucijų																																			
	Austrija	Belgija	Bulgarija – Komisija	Bulgarija – Ombudsmenas	Kroatija	Kipras	Čekija	Danija	Estija	Suomija	Prancūzija	Vokietija	Graikija	Vengrija	Airija	Italija	Latvija	Lietuva	Luksemburgas	Malta	Nyderlandai	Lenkija	Portugalija	Rumunija – Institutas	Rumunija – Ombudsmenas	Slovakija	Slovėnija	Ispanija	Švedija	Jungtinė Karalystė – A ir V	Jungtinė Karalystė – ŠA	Jungtinė Karalystė – ŠKT	Šiaurės Makedonija	Serbija	
Konstitucija									(*)																										
Įstatymas									(*)																										

Šaltinis: FRA, 2020 m. (remiantis 33 atsakymais į 34-ioms NŽTI išsiųstus klausimynus ir FRA dokumentų tyrimu).

8 FRA NUOMONĖ

Siekdamos užtikrinti nepriklausomumą ir veiksmingumą, ES valstybės narės, steigdamos naujas ar stiprindamos esamas NŽTI, galėtų užtikrinti tvirtą teisinį pagrindą, idealiu atveju, įtvirtintą pasitelkiant Konstitucijos nuostatą. Keičiant teisinį pagrindą turėtų būti rengiamos išankstinės veiksmingos konsultacijos, be kita ko, numatant aktyvų vaidmenį pačioms NŽTI.

Be to, kad NŽTI būtų suteikti platūs žmogaus teisių įgaliojimai, į kuriuos būtų įtrauktos visos žmogaus teisės, o šiuose įgaliojimuose būtų daroma aiški nuoroda į tarptautinę žmogaus teisių teisę (įskaitant sutartis ir jų aiškinimą, atliktą atitinkamų stebėsenos mechanizmų), NŽTI teisiniame pagrindu ar jam lygiaverčiame dokumente taip pat galėtų būti minima ES teisė, Chartija ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija. Taip būtų sustiprinta sąsaja su ES pagrindinių teisių dokumentais.

9 FRA NUOMONĖ

ES valstybės narės turėtų užtikrinti, kad NŽTI turėtų pakankamai išteklių ir galėtų periodiškai atlikti savo veikla daromo poveikio ir jos veiksmingumo vertinimą, įskaitant, kai reikia, išorės vertinimus. Tokių vertinimų rezultatai turėtų būti skelbiami viešai.

Atitinkamai, 29 institucijos gali atlikti sistemingų žmogaus teisių pažeidimų tyrimus ir teikti teisių gynimo rekomendacijas. 12 iš jų tai daro vykdydamos savo tiesioginę prievolę, 10 turėdamos tiesioginę galimybę, o septynios tiesiog vadovaudamosi susiklosčiusia praktika. Be to, 27 NŽTI turi įgaliojimus savo iniciatyva tirti įtarimus dėl sistemingų žmogaus teisių pažeidimų; 10 tai daro vykdydamos savo tiesioginę prievolę, 10 turėdamos tiesioginę galimybę, o septynios – vadovaudamosi susiklosčiusia praktika.

Dauguma institucijų taip pat turi įgaliojimus gavus individualų skundą atlikti žmogaus teisių pažeidimų tyrimą ir teikti teisių gynimo rekomendacijas, nors tokių institucijų skaičius (23) yra mažesnis (20 iš jų tai daro vykdydamos savo tiesioginę prievolę).

Iš rengiant šią ataskaitą atlikto tyrimo matyti, kad visos NŽTI tam tikru mastu stebi ir vertina, kaip vyriausybės įgyvendina rekomendacijas ir su jomis susijusius tolesnius veiksmus, o keletas institucijų skelbia duomenis ir informaciją apie tai, ar susijusios tarnybos pritaria gautoms rekomendacijoms.

Galiausiai, atliekant NŽTI vertinimą, privalu nustatyti, kokius konkrečius veiksmus jos atliko ir koks yra jų daromas poveikis, neapsiribojant vien tuo, kad NŽTI atitinka Paryžiaus principų oficialius aspektus. Kaip nurodoma FRA atliktame tyrime, institucijos matuoja savo daromą poveikį žmogaus teisių padėčiai, atsižvelgdamos į svarbiausias žmogaus teisių problemas, su kuriomis susiduria visuomenė. Tokios svarbios problemos gali būti, pvz., teisinės valstybės principo žmogaus teisių aspektai, migracija ir integracija, aplinka ir technologiniai pokyčiai, lygybė ir neapykantos nusikaltimai arba pasaulinės pandemijos daromas poveikis pagrindinėms teisėms.

Pastaba.

A ir V: Anglija ir Velsas; ŠA: Šiaurės Airija; ŠKT: Škotija.

7 PAV. NŽTI ĮGALIOJIMAI TIRTI ŽMOGAUS TEISIŲ PAŽEIDIMUS GAVUS INDIVIDUALŲ SKUNDĄ

A statusas	Austrija	Belgija	Bulgarija – Komisija	Bulgarija – Ombudsmenas	Kroatija	Kipras	Čekija	Danija	Estija	Suomija	Prancūzija	Vokietija	Graikija	Vengrija	Airija	Italija	Latvija	Lietuva	Liuksemburgas	Malta	Nyderlandai	Lenkija	Portugalija	Rumunija – Institutas	Rumunija – Ombudsmenas	Slovakija	Slovėnija	Ispanija	Švedija	Jungtinė Karalystė – A ir V	Jungtinė Karalystė – ŠA	Jungtinė Karalystė – ŠKT	Šiaurės Makedonija	Serbija		
Nėra akredituotų institucijų																																				
Tiesioginė prievolė																																				
Tiesioginė galimybė																																				
Taikoma praktiškai																																				
Tokios galimybės nėra																																				

Šaltinis: FRA, 2020 m. (remiantis 33 atsakymais į 34-ioms NŽTI išsiųstus klausimynus).

NEPRIKLAUSOMOS NŽTI

Pagrindinis elementas, kurį pasitelkiant galima užtikrinti NŽTI nepriklausomumą, yra narių, priklausančių šių institucijų sprendimus priimančiams subjektams, atrankos ir paskyrimo procedūros. Iš SCA atliktos akreditacijos peržiūros matyti, kad padėtis šioje srityje taisytina, įskaitant susiklosčiusią padėtį ES valstybėse narėse. Atitinkamai turėtų būti apsvarstytos ir atleidimo iš pareigų procedūros³.

Iš rengiant šią ataskaitą atlikto tyrimo matyti, kad, siekiant užtikrinti skaidrumą ir patikimumą, reikia tobulinti paskyrimo į NŽTI sprendimus priimančius subjektus procedūrą. Nors, kalbant apie subjektų tipus ir taikomą veiklos praktiką, įvairiose valstybėse narėse padėtis labai skirtinga, yra bendros patirties, kuri gali būti svarbi visiems. Kaip nurodyta SCA bendrosiose pastabose ir remiantis šioje ataskaitoje nustatytais faktais, įgyta patirtis rodo, kad, be kita ko, turėtų būti užtikrinta skaidri paskyrimo procedūra, kurioje galima dalyvauti teikiant paraiškas, arba turėtų būti apsvarstyti kiti būdai, kaip stiprinti institucijų nepriklausomumą. NŽTI nepriklausomumas būtų sustiprintas, jei kandidatų tinkamumą tikrintų nepriklausomas ekspertų komitetas, kuris, laikantis įstatymų nustatytų reikalavimų, užtikrintų skaidrumą ir priimtų sprendimus atsižvelgdamas į nuopelnus. Vykdamas kandidatų atranką taip pat būtų naudinga, jei joje dalyvautų parlamentas, pvz., būtų rengiami patariamieji klausymai.

10 FRA NUOMONĖ

Pagal Paryžiaus principus ir kaip nurodyta SCA bendrosiose pastabose, FRA mano, kad ES valstybės narės turėtų sustiprinti NŽTI narių (vadovų) atrankos ir skyrimo procesą, užtikrindamos didesnį skaidrumą ir suteikdamos galimybę procese dalyvauti kuo įvairesniam kandidatų ratui. Šiuose procesuose galėtų dalyvauti nepriklausomų ekspertų komitetai ir parlamentai.

³ Žr. GANHRI (2018), **SCA bendrosios pastabos**, 2.1 punktas.

11 FRA NUOMONĖ

Kaip pabrėžė Europos Sąjungos Taryba, ES valstybės narės turėtų užtikrinti NŽTI ir pilietinei visuomenei palankią aplinką, kad NŽTI nesusidurtų su grėsmėmis ir priekabiavimu. Siekdamas, kad NŽTI, įskaitant jų vadovybę ir darbuotojus, galėtų išvengti grėsmių ir kitų formų pavojų, susijusių su jų darbu propaguojant ir ginant žmogaus teises, ES ir jos valstybės narės turi, glaudžiai bendradarbiaudamos su NŽTI, nustatyti apsaugos priemones, be kita ko, priimdamos teisės aktus.

NŽTI, jų nariai ir darbuotojai privalo būti apsaugoti nuo priekabiavimo, išpuolių ir kitų bauginimo veiksmų, kurie susiję su jų įgaliojimais leidžiama veikla, o kova su bet kokiais tokio pobūdžio veiksmais turi tapti ES valstybių narių prioritetu.

Kitas svarbus institucinis reikalavimas, kurį taikant stiprinamas NŽTI nepriklausomumas ir jos apsaugomos nuo tam tikrų grėsmių rūšių, yra institucijoms vykdamas savo funkcijas ir užduotis suteikiama apsauga nuo baudžiamosios ir civilinės atsakomybės (funkcinis imunitetas). Jei nėra apsaugoma nuo tokios išorės įtakos, gali būti, kad atlikdamos savo funkcijas NŽTI turės nerimauti dėl teismo procesų jų atžvilgiu. Iš rengiant šią ataskaitą atlikto tyrimo matyti, kad tik 16 iš 33 NŽTI, kurios apžvelgiamos šioje ataskaitoje, vadovybei yra suteiktas toks imunitetas, o keturiose valstybėse narėse jis taikomas ir institucijos valdybai. Kitose šalyse, pvz., Kroatijoje, ombudsmeno pavaduotojams suteiktas toks pat imunitetas kaip ir ombudsmenui. Kalbant apie darbuotojus, apsauga nuo tokios atsakomybės suteikta tik dviejose valstybėse narėse.

NŽTI, įskaitant jų vadovybę ir darbuotojus, susiduria su įvairiomis kitomis grėsmėmis, kuriomis reikšmingai varžoma šių institucijų veikla. Europos Tarybos komisaras pranešė, kad NŽTI, taip pat veikiančioms ES valstybėse narėse, kyla tam tikrų grėsmių. Jos yra, be kita ko, susijusios su biudžeto mažinimu ir kišimusi į atrankos bei skyrimo procesą⁴; todėl svarbu sukurti stiprią prevencijos sistemą. Be to, JT pripažino, kad NŽTI atlieka svarbų vaidmenį užkertant kelią represijoms prieš pilietinės visuomenės organizacijas⁵. Neseniai

sakydamas kalbą Generalinėje Asamblėjoje, JT Generalinis Sekretorius pabrėžė, kad valstybės privalo imtis priemonių, kad užkirstų kelią NŽTI daromam spaudimui⁶.

Europos Sąjungos Taryba „pabrėž[ė], kad nepriklausomoms nacionalinėms žmogaus teisių institucijoms, lygybės įstaigoms ir kitiems žmogaus teisių mechanizmams reikia užtikrinti palankią aplinką“⁷.

Iš rengiant šią ataskaitą atlikto tyrimo matyti, kad užtikrinant NŽTI palankią aplinką daugiausia sunkumų kelia, be kita ko, priekabiavimas prie šių institucijų darbuotojų ir vadovybės, prieš juos nukreipti grasinimai, taip pat rengiami išpuoliai tiek prieš NŽTI patalpas, tiek prieš šių institucijų darbuotojus ir vadovybę. 13 NŽTI pranešė, kad per praėjusius 12 mėnesių jų darbuotojai ir savanoriai dėl savo darbo susidūrė su grasinimais ir priekabiavimu, dažniausiai internetinėje aplinkoje. Kito pobūdžio grėsmė, apie kurią pranešė trečdalis institucijų, yra labai neigiamas diskursas žmogaus teisių klausimais.

⁴ Europos Taryba, Žmogaus teisių komisaras (2018), **Paryžiaus principams 25-eri: nacionalinių žmogaus teisių institucijų reikia labiau, nei bet kada** (*Paris Principles at 25: National Human Rights Institutions needed more than ever*), gruodžio 18 d.

⁵ JT Žmogaus teisių taryba (2019), **A/HRC/RES/42/28**, spalio 1 d.

⁶ JT Generalinė Asamblėja (2019), **A/74/226**, liepos 25 d.; JT Generalinė Asamblėja (2019), **A/RES/74/156**, sausio 23 d.

⁷ Europos Sąjungos Taryba (2019), **Tarybos išvados dėl Pagrindinių teisių chartijos po 10 metų: dabartinė padėtis ir darbas ateityje**, p. 11.

ĮVAIROVĘ ATSPINDINČIOS NŽTI TURĖTŲ DIRBTI ŽMOGAUS TEISĖMS PALANKIOJE APLINKOJE

Paryžiaus principuose nustatytas glaudžiai su nepriklausomumu susijęs reikalavimas užtikrinti, kad NŽTI ir jų konsultaciniai forumai atstovautų pliuralistinei visuomenei. Tai itin didelės svarbos aspektas, siekiant užtikrinti veiksmingą NŽTI veikimą ir jų gebėjimą daryti poveikį žmogaus teisių padėčiai vietoje. Kiekvienoje institucijoje turėtų būti atspindėta platesnio masto visuomenės sudėtis, taip pat jos darbo metodai turėtų būti susiję su platesne bendruomene; šio tikslo turėtų būti siekiama bendradarbiaujant su pilietine visuomene ir bendraujant su tais asmenimis, kurie kitu atveju liktų nuošalyje ar kurių balsas nebūtų išgirstas. Paryžiaus principuose nurodoma, kad NŽTI nariai turėtų būti paskiriami „pagal procedūrą, kuria suteikiamos visos reikalingos garantijos, kad (pilietinės visuomenės) socialinės jėgos, kurios dalyvauja saugant ir propaguojant žmogaus teises, atstovautų pliuralistinei visuomenei“. Bendradarbiavimas su pilietine visuomene taip pat yra svarbus Paryžiaus principų elementas.

Europos Sąjungoje pliuralizmas reiškia pagarbą kultūrų, religijų ir kalbų įvairovei, kaip išdėstyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (22 straipsnis) ir Europos Sąjungos sutartyje (2 straipsnis). Be to, Sutarties 10 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad sprendimai priimami kuo atviriau ir kiek įmanoma labiau juos priartinant prie piliečių. Atsižvelgiant į tai, būtų naudinga, jei atliekant patikrinimą dėl žmogaus teisių laikymosi būtų atsižvelgiama į visuomenės pliuralizmą, kai įgyvendinama ES teisė.

Iš rengiant šią ataskaitą atlikto tyrimo matyti, kad 15 NŽTI siekia užtikrinti pliuralizmą, formuodamos savo sprendimų priimančių kolegialių subjektų sudėtį (komisijos tipo NŽTI institutai). Be to, kaip nurodoma FRA atliktame tyrime, institucijose dirbančių ir vadovujančių pareigas užimančių moterų ir vyrų pusiausvyrą abiejose šiose kategorijose yra geresnė nei buvo prieš 10 metų.

Pastaba.

A ir V: Anglija ir Velsas;

ŠA: Šiaurės Airija; ŠKT: Škotija.

12 FRA NUOMONĖ

Pagal Paryžiaus principus ES valstybės narės raginamos užtikrinti, kad NŽTI struktūrose ir nariuose būtų atspindima visuomenės įvairovė. Tai galima pasiekti atitinkamai formuojant kolegialių sprendimų priimančių ir patariamųjų subjektų sudėtį, taip pat institucijos darbuotojų sudėtį. NŽTI taip pat privalo gebėti reguliariai ir konstruktyviai bendrauti su pilietine visuomene. Siekiant užtikrinti NŽTI patikimumą ir veiksmingumą, būtina, kad šios institucijos atspindėtų visuomenės pliuralizmą, įskaitant marginalizuotas bendruomenes.

8 PAV. NŽTI TAIKOMI BŪDAI PLIURALIZMUI UŽTIKRINTI

A statusas	Austrija	Belgija	Bulgarija – Komisija	Bulgarija – Ombudsmenas	Kroatija	Kipras	Čekija	Danija	Estija	Suomija	Prancūzija	Vokietija	Graikija	Vengrija	Airija	Italija	Latvija	Lietuva	Liuksemburgas	Malta	Nyderlandai	Lenkija	Portugalija	Rumunija – Institutas	Rumunija – Ombudsmenas	Slovakija	Slovėnija	Ispanija	Švedija	Jungtinė Karalystė – A ir V	Jungtinė Karalystė – ŠA	Jungtinė Karalystė – ŠKT	Šiaurės Makedonija	Serbija	
B statusas																																			
Nėra akredituotų institucijų																																			
Pliuralistinis subjektas NŽTI sudėtyje																																			
Patariamieji subjektai. Plati taikymo sritis																																			
Patariamieji subjektai. Siaura taikymo sritis																																			

Šaltinis: FRA, 2020 m. (remiantis 33 atsakymais į 34-ioms NŽTI išsiųstus klausimynus ir FRA dokumentų tyrimu).

13 FRA NUOMONĖ

ES valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę padidinti paramą NŽTI ir miestų ar regionų tarpusavio bendradarbiavimui ir skirti joms specialius išteklius. Taip bendradarbiaujant ne tik būtų stiprinamos žmogaus teisės vietos lygmeniu, bet ir padedama didinti informuotumą apie teises. Galėtų būti labiau atsižvelgiama į Tvaraus vystymosi tikslą 16.10 („užtikrinti viešąją prieigą prie informacijos ir saugoti pagrindines laisves vadovaujantis nacionaliniais įstatymais ir tarptautinėmis sutartimis“), siekiant sustiprinti NŽTI ir skirtingų valdymo sluoksnių, įskaitant miestų ir regionų, tarpusavio mainus.

Visos NŽTI, kurios apžvelgiamos šioje ataskaitoje, bendrauja su pilietinės visuomenės organizacijomis. Beveik pusė šių institucijų yra įpareigosios taip veikti, trečdalis turi tam tiesioginę galimybę, maždaug penktadalis taip veikia pagal susiklosčiusią praktiką. NŽTI kartu glaudžiai bendradarbiauja su pilietine visuomene šiose srityse: 31 NŽTI didina informuotumą, teikia žinių apie žmogaus teises ir rengia šios srities mokymus, 23 vykdo bendrus projektus, o trys – dirba kitose srityse. Bendraudamos su pilietine visuomene, jos pasitelkia įvairias komunikacijos ir bendradarbiavimo formas. Kvietimai teikti pasiūlymus ir NŽTI teikiamas finansavimas pilietinės visuomenės organizacijoms (PVO) yra retai pasitaikanti praktika.

Papildydama rengiant šią ataskaitą atliktą tyrimą, FRA surengė konsultacijas su pilietine visuomene apie jos vykdomą bendradarbiavimą su NŽTI. Iš gautų rezultatų matyti, kad nors vyksta sėkmingas bendravimas, galėtų būti įtraukiama daugiau teminių sričių, bendradarbiavimas galėtų būti oficialiai įteisintas ir apimti visas NŽTI veiklos sritis; šį aspektą savo rekomendacijose taip pat pažymėjo SCA.

FRA atliktame tyrime paliečiamos ir kitos įtraukimo formos. Beveik pusė apžvelgtų NŽTI bendrauja su kompetentingomis miestų institucijomis ir kitomis vietos valdžios institucijomis pasitelkdamos įvairias bendradarbiavimo formas. Trys NŽTI įkūrė biurus skirtingose šalies vietose, kad sustiprintų teisių subjektų informavimo veiklą ar aktyviau propaguotų teises. Miestų institucijos gavo naudos iš NŽTI sukauptos praktinės patirties teisių srityje, todėl buvo padaryta teigiamas įtakos stiprinant gerą valdymą, be kita ko, bendravimą su teisių subjektais politikos formavimo procesuose. Šios teisių srities susijusios su, pvz., teise kreiptis į teismą, teise į informaciją, religijos, sąžinės, nuomonės, informacijos ir žodžio laisvę, diskriminacijos problemos sprendimu ir prevencija, rengiant tikslinius valstybės pareigūnų žmogaus teisių mokymus, paslaugų prieinamumu ir erdvių įvairovei kūrimu.

Pastaba.

A ir V: Anglija ir Velsas;
ŠA: Šiaurės Airija; ŠKT: Škotija.

9 PAV. NŽTI BENDRADARBIAVIMAS SU PVO

	Austrija	Belgija	Bulgarija – Komisija	Bulgarija – Ombudsmanas	Kroatija	Kipras	Čekija	Danija	Estija	Suomija	Prancūzija	Vokietija	Griekija	Vengrija	Airija	Italija	Latvija	Lietuva	Liuksemburgas	Malta	Nyderlandai	Lenkija	Portugalija	Rumunija – Institutas	Rumunija – Ombudsmanas	Slovakija	Slovėnija	Ispanija	Švedija	Jungtinė Karalystė – A ir V	Jungtinė Karalystė – ŠA	Jungtinė Karalystė – ŠKT	Šiaurės Makedonija	Serbija		
A statusas																																				
B statusas																																				
Nėra akredituotų institucijų																																				
Tiesioginė prievolė																																				
Tiesioginė galimybė																																				
Numanoma galimybė / taikoma praktiškai																																				

Šaltinis: FRA, 2020 m. (remiantis 33 atsakymais į 34-ioms NŽTI išsiųstus klausimynus ir FRA dokumentų tyrimu).

PAKANKAMAI IŠTEKLIAIS APRŪPINTOS NŽTI

Pakankami finansiniai ir žmogiškieji ištekliai yra itin svarbūs nacionalinėms institucijoms, kad jos galėtų nepriklausomai ir veiksmingai įgyvendinti įvairius turimus įgaliojimus, susijusius su žmogaus teisėmis.

Kadangi Europos Sąjungos valstybėse narėse NŽTI yra skirtingo pobūdžio institucijos (kai kurios taip pat yra ombudsmeno institucijos ir lygybės įstaigos), nėra paprasta palyginti jų turimus finansinius ar žmogiškuosius išteklius. Nors iš FRA atlikto tyrimo matyti, kad ES 2010–2019 m. iš esmės institucijų biudžetai nežymiai padidėjo (daugiausia dėl suteiktų papildomų įgaliojimų, neatsižvelgiant į infliaciją), kalbant apie kai kuriuos metus ir tam tikras NŽTI, buvo ir reikšmingų biudžeto mažinimo atvejų. Lyginant turimus 2011–2019 m. institucijų duomenis matyti, kad jų darbuotojų skaičius padidėjo, vis dėlto nereikia pamiršti, kad institucijos atlieka daugiau funkcijų.

Iš rengiant šią ataskaitą atlikto tyrimo matyti, kad daug NŽTI toliau turi labai mažai personalo, jei atsižvelgtume į šių institucijų turimus įgaliojimus įvairiose srityse, pvz., jos veikia taip pat kaip lygybės įstaigos pagal ES teisę, kaip nacionalinės prevencijos institucijos pagal JT konvencijos prieš kankinimą fakultatyvų protokolą (OPCAT) ir kaip nacionaliniai stebėsenos mechanizmai pagal JT neįgalųjų teisių konvenciją.

14 FRA NUOMONĖ

Pagal Paryžiaus principus ir rekomendacijas, skirtas Europos Tarybos ir Europos Komisijos specialioms įstaigoms, ES valstybės narės turėtų užtikrinti, kad NŽTI būtų paskirta tiek finansinių ir žmogiškųjų išteklių, kad jų veiklos pajėgumas būtų pakankamas veiksmingai ir nepriklausomai vykdyti turimus įgaliojimus. Todėl galėtų būti naudinga laiku rengti NŽTI ir politikos formuotojų tarpusavio nuomonių pasikeitimą, organizuojant išankstines biudžeto konsultacijas, bet nedarant poveikio NŽTI nepriklausomumui. Mažinant bendrą viešosioms paslaugoms skirtą biudžetą, NŽTI neturėtų nukentėti nuo neproporcingo joms skirto biudžeto mažinimo.

NŽTI turėtų turėti pakankamai išteklių, kad galėtų spręsti pagrindines žmogaus teisių problemas ir veiksmingai vykdyti savo funkcijas. Tai iš esmės yra svarbu, taip pat siekiant stiprinti jų turimą praktinę patirtį tokiais klausimais, kaip, pvz., Chartija. NŽTI taip pat turi turėti pajėgumą, kad galėtų didinti plačiosios visuomenės ir pažeidžiamų grupių informuotumą apie turimus įgaliojimus ir vykdomas funkcijas.

NŽTI turimų išteklių turėtų pakakti tam, kad būtų bendradarbiaujama su kitomis nacionalinio lygmens institucijomis, turinčiomis įgaliojimus žmogaus teisių srityje, siekiant užtikrinti koordinavimą ir sąveiką su JT, Europos Taryba ir kitomis tarptautinėmis ir regioninėmis organizacijomis, įskaitant ES institucijas.

15 FRA NUOMONĖ

Svarbu skirti ypatingą dėmesį tam, kad būtų užtikrinta, jog numatant NŽTI tiesioginių įgaliojimų ir papildomų užduočių, institucijoms būtų skiriama pakankamai išteklių toms užduotims veiksmingai atlikti ir nebūtų pakenkta vykdomai veiklai.

ES ir jos valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad numatant NŽTI papildomų įgaliojimų ir papildomų užduočių, nebūtų neigiamai paveiktas institucijų veiksmingumas, jiems skiriant neproporcingą esamų pajėgumų dalį ar nurodant strateginius pasirinkimus.

ES valstybės narės turėtų konsultuotis su NŽTI dėl visų teisėkūros ar politikos iniciatyvų, kuriomis būtų daromas poveikis NŽTI, įskaitant įgaliojimus ir biudžetą.

Pagal Paryžiaus principus ir tarptautinius standartus NŽTI atlieka svarbų vaidmenį bendradarbiaudamos su JT. Taip pat yra būtina bendradarbiauti su regioniniais žmogaus teisių mechanizmais ir kitais regioniniais ar nacionaliniais mechanizmais, įskaitant kitose šalyse veikiančias NŽTI, kurios turi kompetenciją ginti ir propaguoti žmogaus teises, taip pat įskaitant kitus subjektus, kurie toje pačioje šalyje turi įgaliojimų žmogaus teisių srityje.

Metodika

Informacija buvo surinkta iš pirminių ir antrinių šaltinių (kokybinių ir kiekybinių).

Pasitelkdami klausimynus ir pokalbius, FRA darbuotojai surinko duomenis apie NŽTI 28 ES valstybėse narėse ir dviejose narystės siekiančiose šalyse, kurios patenka į FRA įgaliojimų sritį – Šiaurės Makedonijoje bei Serbijoje. Šis darbas buvo atliktas 2019 m. balandžio–rugsėjo mėn. Į klausimyne pateiktus klausimus atsakė ir pokalbiuose dalyvavo NŽTI ar atitinkamos institucijos ENNHRI narės tose valstybėse narėse, kuriose nėra NŽTI. Iš viso FRA klausimyną gavo 34 NŽTI; atsakymus pateikė 33, nors kai kurios NŽTI pasirinko galimybę atsakyti į dalį klausimyno skirsnių. Tuo pačiu laikotarpiu buvo atliktas papildomas dokumentų tyrimas. 2020 m. sausio mėn. NŽTI ir nacionaliniai ryšių palaikymo pareigūnai atliko ataskaitos projekte esančių duomenų tikrinimą.

FRA gavo vertingos grįžtamosios informacijos apie pradinę duomenų analizę ir pagrindines išvadas, kurių pateikė ataskaitos rengimo patariamoji taryba, kurioje dirbo du nepriklausomi ekspertai ir ENNHRI, GANHRI, *Equinet*, Europos Tarybos, Europos Komisijos, JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro, ESBO-ODIHR ir FRA pagrindinių teisių platformos patariamosios grupės atstovai.

NŽTI (AR JOMS ARTIMIAUSIOS ATITINKAMOS INSTITUCIJOS) ĮTRAUKTOS Į FRA TYRIMĄ (*)

NŽTI	Įgaliojimai									
	Propaguoti ir saugoti žmogaus teises	Ombudsmeno institucijos, turinčios įgaliojimą tirti netinkamo administravimo atvejus	Nacionalinės prevencijos institucijos pagal OPCAT	Nacionaliniai stebėsenos mechanizmai pagal JT NTK	Lygybės įstaigos, turinčios įgaliojimą vieno požiūrio principo srityje	Priverstinių gražinimų stebėseną (ES grąžinimo direktyva)	Ataskaitų apie prekybą žmonėmis teikimas (ES direktyva)	Judėjimo laisvės ir judumo teisių ES apsauga	Kiti įgaliojimai	NŽTI turimų įgaliojimų skaičius
NŽTI pagal įgaliojimus	33	15	18	23	15	8	2	4	12	
Austrijos ombudsmeno valdyba	✓	✓	✓	✓					✓	5
Tarpfederacinis lygių galimybių ir kovos su rasizmu ir diskriminacija centras (Unia) (Belgija)	✓			✓	✓			✓	✓	5
Bulgarijos Respublikos ombudsmenas	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	7
Apsaugos nuo diskriminacijos komisija (Bulgarija)	✓				✓					2
Kroatijos Respublikos ombudsmeno institucijos	✓	✓	✓		✓				✓	5
Administracijos klausimų ir žmogaus teisių apsaugos komisaras (Kipras)	✓	✓	✓	✓	✓	✓				6
Visuomeninis teisių gynėjas (Čekija)		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	7
Danijos žmogaus teisių institutas	✓		✓ (**)	✓	✓					4
Teisingumo kancleris (Estija)	✓	✓	✓	✓	✓	✓ (**)				6
Žmogaus teisių centras (Suomija)	✓		✓ (**)	✓						3
Parlamentinis ombudsmenas (Suomija)	✓	✓	✓	✓						4
Nacionalinė patariamoji žmogaus teisių komisija (Prancūzija)	✓			✓			✓		✓	4
Vokietijos žmogaus teisių institutas	✓			✓					✓	3
Graikijos nacionalinė žmogaus teisių komisija	✓								✓	2
Pagrindinių teisių komisaro biuras (Vengrija)	✓	✓	✓		✓				✓	5
Airijos žmogaus teisių ir lygybės komisija	✓			✓	✓			✓	✓	5
Nacionalinė sulaikytų arba tų asmenų, iš kurių atimta laisvė, teises garantuojanti institucija (Italija)	✓		✓	✓		✓				4
Latvijos Respublikos ombudsmeno tarnybos biuras	✓	✓		✓	✓	✓			✓	6
Seimo ombudsmeno tarnyba (Lietuva)	✓	✓	✓							3
Liuksemburgo patariamoji žmogaus teisių komisija	✓			✓			✓			3
Nyderlandų žmogaus teisių institutas	✓			✓	✓					3
Žmogaus teisių komisaras (Lenkija)	✓	✓	✓	✓	✓					5
Portugalijos ombudsmeno institucijos	✓	✓	✓	✓ (**)						4
Rumunijos žmogaus teisių institutas	✓									1
Visuomeninis advokatas (Rumunija)	✓		✓							2
Slovakijos nacionalinis žmogaus teisių centras	✓				✓					2
Slovėnijos Respublikos žmogaus teisių ombudsmenas	✓	✓	✓							3
Ispanijos ombudsmeno institucija	✓	✓	✓	✓ (***)		✓				5
Lygybės ombudsmenas (Švedija)	✓				✓					2
Šiaurės Makedonijos Respublikos ombudsmenas	✓	✓	✓	✓			✓		✓	6
Serbijos Respublikos piliečių gynėjas	✓	✓	✓							3
Lygybės ir žmogaus teisių komisija (Jungtinė Karalystė)	✓			✓	✓					3
Šiaurės Airijos žmogaus teisių komisija	✓			✓						2
Škotijos žmogaus teisių komisija	✓		✓	✓						3

▲
 (*) iš pradžių surinkta 2020 m. sausio mėn., reguliariai atnaujinama, žr. internete **III priedą dėl NŽTI įgaliojimų**; (**) dalyvauja iš dalies; (***) pagal bendrąjį įgaliojimą.

Visas stiprių ir veiksmingų nacionalinių žmogaus teisių institucijų ataskaitos tekstas pateikiamas: <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/strong-effective-nhris>

Taip pat žr. FRA (2010), 7 *National Human Rights Institutions in the EU Member States. Strengthening the fundamental rights architecture in the EU*, Liuksemburgas, Leidinių biuras

JŪSŲ PAGRINDINIŲ TEISIŲ PROPAGAVIMAS IR APSAUGA VISOJE ES

Nacionalinės žmogaus teisių institucijos (NŽTI) yra gyvybiškai svarbi žmogaus teisių apsaugos sistemos dalis, veikianti šalies lygmeniu. Didindamos informuotumą, teikdamos rekomendacijas, vykdydamos stebėseną ir užtikrindamos valdžios institucijų atskaitomybę, šios institucijos atlieka pagrindinį vaidmenį sprendžiant sunkiausius šių dienų uždavinius žmogaus teisių srityje – kovoti su tokiais nuolat susirūpinimą keliančiais reiškiniais, kaip diskriminacija ir nelygybė, naujomis problemomis, pvz., dirbtinio intelekto poveikiu teisėms, ir COVID-19 pandemija.

FRA nustatyti faktai patvirtina, kad norėdamos išnaudoti visą savo potencialą NŽTI turi turėti aiškius įgaliojimus, būti nepriklausomos ir aprūpintos pakankamais ištekliais, be to, jų narių sudėtis turėtų atspindėti mūsų visuomenių įvairovę. Jos taip pat privalo atitikti JT patvirtintus Paryžiaus principus dėl NŽTI nepriklausomumo ir veiksmingumo.

FRA – EUROPOS SAJUNGOS PAGRINDINIŲ TEISIŲ AGENTŪRA
Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Viena – Austrija
Tel. +43 158030-0 – Faksas +43 158030-699

fra.europa.eu

 facebook.com/fundamentalrights
 twitter.com/EURightsAgency
 linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

Europos Sąjungos
leidinių biuras